

Гриньова Н.В.

ПСИХОДИНАМІЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ МАЛЮНКУ

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

Projective techniques are widely used in psychological practice for the study of unconscious sphere of the subject, but a projective test approach to the figure does not allow her to explore a holistic and systemic regulation. Psychoanalysis is a complex subject of drawings, based on the psychodynamic approach to the interpretation of drawings, makes it possible to know the uniqueness of individual personal perspective of the subject.

Проективные методики широко используются в психологической практике для исследования бессознательной сферы субъекта, однако проективно-тестовый подход к рисунку не позволяет изучать целостную и системную упорядоченность психики. Метод психоанализа комплекса тематических рисунков, основан на психодинамическом подходе к интерпретации рисунков, делает возможным познавать индивидуальную неповторимость личностной проблематики субъекта.

Ключевые слова: проективные методики, проективно-тестовый подход, психодинамический подход, психоанализ комплекса тематических рисунков.

Проективні методи широко використовуються в психологічній практиці, особливо популярними серед них залишаються графічні методики. Малюнок постає могутнім психодіагностичним засобом, є методом пізнання різних проявів особистості, особливо прихованих (несвідомих) аспектів. Проте для успішної психодіагностики особистості з використанням графічних методик не достатньо знання значень тестових показників, необхідно володіти загальною логікою аналізу, що дозволяє розглядати ці показники в їх взаємозв'язках, в протилежному випадку замість цілісної картини психолог ризикує отримати артефакти, або безсистемний набір психологічних характеристик. Метод

психоаналізу комплексу тематичних малюнків, розроблений академіком АПН України Т.С. Яценко, відноситься до проєктивних технік, спирається на психодинамічний підхід до інтерпретації символіки зображуваного матеріалу, основу якого складає розуміння динаміки психічного життя суб'єкта, що базується на концепції несвідомого. Акцентується увага на впливові минулого досвіду на формування певного стилю поведінки суб'єкта, а психічні феномени розглядаються як результат взаємодії інтрапсихічних сил. Т.С. Яценко зазначає: «Психодинамічний підхід - це цілісне бачення людини в її свідомих і несвідомих виявах, а не орієнтація на дискретні характеристики» [2, с. 37]. У межах психодинамічного підходу вихідною є позиція пізнання глибинного ракурсу особистісних проблем, що переживає людина, з врахуванням суперечливого влаштування психіки. Психолог має звертати увагу на взаємозалежності між свідомою та несвідомою сферами психіки та універсальні суперечності: «до життя» та «до смерті», «до людей» та «від людей», «до сили» та «до слабкості». Психоаналіз комплексу тематичних малюнків направлений на пізнання цілісності психіки в свідомих і несвідомих проявах, є когнітивною методикою, оскільки спрямований на позитивну дезінтеграцію та вторинну інтеграцію на вищому рівні, завдяки акценту, що ставиться на інтелектуальне пізнання та розуміння суб'єктом власної психіки, а не на емоційні переживання як в психотерапії, з метою досягнення катарсису, який спричиняє ситуативний ефект полегшення. Позитивна дезінтеграція, у психодинамічній теорії Т.С. Яценко, означає позитивний процес розвитку, перехідний на шляху до становлення більш високого рівня психічних можливостей людини – вторинної інтеграції.

Інтерпретація малюнків здійснюється психологом на основі знань архетипів, функціональних тенденцій несвідомого та у діалозі з автором комплексу психомалюнків. В основі психоаналізу комплексу тематичних малюнків лежить процесуальна діагностика, яка означає здатність психолога розпізнавати в процесі групової корекції індивідуально-психологічні риси особистості, це злиття в практиці психодіагностичного та психокорекційного

процесів, їхні багаторівневість та динамічність. Процесуальній психодіагностиці притаманна неповторність конкретно-семантичного аспекту, який пов'язаний з неповторністю та своєрідністю особистісних проблем протагоніста. Процесуальна психодіагностика будується на максимальному наблизенні до внутрішньої феноменології суб'єкта, до його бачення себе й оточуючих, до його розуміння проблеми, несвідомих передумов труднощів спілкування.

Отже, комплекс тематичних психомалюнків є діагностично-корекційно спроможним у пізнанні індивідуальної неповторності психіки суб'єкта та забезпечує глибинно-психологічне пізнання його особистісної проблематики. Базуючись на проєктивному та психодинамічному підходах, створює можливості для пізнання несвідомої сфери через свідому, тобто у цілісності її проявів. Психоаналітична інтерпретація символів дозволяє об'єктивувати внутрішні суперечності психіки суб'єкта, виявляти індивідуально-неповторну логіку його несвідомого, розкривати системні характеристики несвідомої сфери психіки автора малюнків та забезпечує глибинно-психологічну корекцію особистісної проблематики. Все це створює умови дослідження індивідуальної неповторності психіки в багатстві її проявів, та підкреслює значні переваги проєктивних малюнкових технік в порівнянні зі стандартизованими тестовими методиками.

Література:

1. Романова Е.В., Сытько Т.И. Проективные графические методики: Метод. рекомендации: в 2 ч. / Романова Е.В., Сытько Т.И. – СПб., 1992.
2. Яценко Т.С. Основы глубинной психокоррекции: феноменология, теория и практика: Навч. посіб. / Яценко Т.С. – К.: Вища шк., 2006. - 382 с.
3. Т.С. Яценко, Я.М. Кмит, Л.В. Мошенская Психоаналитическая интерпретация комплекса тематических психорисунков (глубиннопсихологический аспект) / Т.С. Яценко, Я.М. Кмит, Л.В. Мошенская. – М.: СИП РИА, 2000. – 192 с.